

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
25 Novembre st. v.
6 Decembre st. n.

Este în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 48.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

D e c e ă . . .

Decă n'ar mai fi uitarea
Pentru rănile din pept,
Și puneți care fericire
Aș pute să mai aștept?

Decă n'ar mai fi mormântul
Pentru cei carii disper,
Spuneți ajutor și milă
Cui aș mai pute să cer?!

Carol Scrob.

Ana-Dómna.

(Soția lui Alesandru cel Bun.)

— Dramă în cinci acte. —
(Incheiere.)

Voievodul. Alesandre! Ție, ca om, voi să-ți vorbesc cu dreptul unui om osândit. Decă te crești că ai o putere inchipuită în mână, nu trebuie să ești din marginele ei, și să uciți lumea după bunul teu plac. Am drept de sânge și de rang ca și tine. Și-apoi, înaintea lui Dumnezeu și a dreptății tu sântem de opotrivă! Îți aduc aicea o dovadă despre înșelăciunea ta, o dovadă de care nu te vei pute îndoi nici o clipă. Citește ast hrisov, dar nu aici, nu în fața lumii, ci numai între patru ochi, ai mei și ai tei.

Vodă. Ah! sfinte tare!

Voievodul. Trimete, Țic, pe toți acești ce te înconjură în alt loc, până ce vei ceti. Și decă nici acésta nu te va pute desamăgi . . .

Vodă. Ce i seris acolo?

Voievodul. Este scrisórea ȃnsăși a reposatului duca de Litvania și Kiovia, cu pecetea Ducatului, și iscăliturile tuturor marilor boeri ai țării.

Vodă. Trebuie să fie vr'o nouă înșelăciune. Singur cu tine? nu ț-a mai ramas de cât să me uciți póte?

Voievodul. Déc' aș fi avut astă poftă, mi-aș fi îndepănat-o chiar în vremea când am intrat și m'am arătat în fața ta. Țăta paloșul meu, țil arunc la picioare. Și acum, ești voi boeri și curteni, și tu s'ermană Domnița lasă-me cu logodnicul teu de silă, dar în curând ve veți vedé ȃrăși . . .

Domnița. O Dómne! Voievóde ai milă.

Vodă. N'ai grijă, Caterino! Du-te! Se vede că așa mi-a fost dat să fie. Voiu să vedé până unde va merge durerea și zdrobirea sufletului meu. Du-te Domnițo! În curând te voi chemá. Du-te! (Se face o tăcere profundă și apoi toți es închinându-se încet. Afară se aude din când în când vneturi și glasuri de ómeni.)

Voievodul. Hatmane, du-te și tu cu ei! (Hatmanul se închină și esc. Ușile se închid.)

SCENA X.

Vodă și Voievodul.

Vodă. Vorbesc mai repede! Arată-mi hrisovul!

Voievodul. (Punend în sin hrisovul.) Înainte de a ceti acest hrisov, trebuie să-ți vorbesc.

Vodă. Ei! eu nu am vreme să te ascult! Arată odată!

Voievodul. M'ai osândit pentru uciderea unui olac. Dar înainte de a cuvântá osénda mea, nu ai avut privilegiul de a sci și a cunosce fapta care m'a împins la ceea ce ție ți-a părut nelegiuire. Acum, când vedé că sórtea ne-au pus pe toți pe un povérris atât de repede, îți voi vorbi în față și curat: Țrá în Jiminéta țilei când trebuia să te întorci în Sucéva, din călétoria ce făcuseși în țera de jos. Când cerul începé a se luminá de ziua, ești ca de obicei, să resuflu bórea dimineții, care dá trupului bolnăvicios o putere vedută. Trecend prin cerdac, pe lângă ușile Anei, aud o vorbă tare înăuntru. Me opresc puțin și înțeleg vocea cămărășitei ce strigá, și a unui bărbat necunoscut. Intrai, ȃr cămărășita vedéndu-me, se aruncá înainte-mi, și-mi spuse, cu vorbele-i pline de nădușélá, că omul ce ȃrá înainte-mi ȃrá olacul marelui Logofét Daniil, că el viniá trimes de densus, ca să cêră cămărășitei prin buna voie séu prin putere, cheile ușilor Dómnei, spunéndu-i că decă va ajutá bine pe Logofétul în planul seu, ea va fi resplătitá . . . Am întrebát pe cămărășitá că ce nevoie avea Logofétul de cheile dela ușile Dómnei, și ea mi-a respuns că: Daniil voiesce a intrá singur nóptea în camera Dómnei, pentru póftele ce le hrănesce de multá vreme ȃncá în sufletu-i de mișel, pófte cu indoit înteles; de iubire și de trădare. Atunci am prins de gât pe trimesul Logofétului, și scoțéndu l în cerdac, pentru ca țipetele sale să nu tređescá pe sora mea, i-am înfipt paloșul drept în gât . . .

Vodă. Să fie óre cu adevérat aceea ce-mi spui?

Voievodul. Ca să cadá din ochii tei inviniurile ce mi s'au făcut de Daniil, care cautá să me stérpescá de pe față pământului, tocmai pentru a-ș ajunge mai în grabă la țintă, am adus acest hrisov, dat mie, la plecare-mi din mănăstirea Bistriței, de Ana, și din care

vei vedé, că eu, nu puteam nici odată să făptuesc lucrurile de cari am fost invinovațit.

Vodă. Dă-mi mai curénd hrisovul ca să-l vęd!

Voevodul. Ță-l. (Dă hrisovul lui Vodă.)

Vodă. (Desface hrisovul și citește.) „Sciut să fie că Svidrigelo, ce in viața noastră a trecut de copil infiet de suflet, luat de noi spre milă, este cu adevérat fiul nostru și eșit din iubirea ce înainte de legiuita noastră căsătorie am avut unul pentru altul. L'am ascuns de ochii lumii pentru ca să nu fie cértă între el și ceilalți fii ai mei din căsătorie, pentru moștenirea tronului ducatului. Dar in schimb să se bucure de parte dréptă de toate averile noastre pământesci, și să stee pe cât îi va fi cu putință liniscit și iubitor cătră frații sei de sânge și de suflet, și mai ales cătră gingașa sa soră Ana . . .” Oh! Mare Dumneđeule! mi-ai deschis ochii in sfirșit!

Voevodul. Veđi, Măria ta! Chiar partea mea de avere, soră mea Ana a adus'o tot Domniei tale, și a cheltuit'o in nevoile ce ai avut ca să te poți ține pe tronul din care ce-i ce ți se arét de prieteni, tocmai ei voiesc să te surpe. Eu am fost pré mulțamit cu o haină și o bucată de pâne, și me fericiam mai ales cu câte o privire dulce ce din când in când mi-o aruncau.

Vodă. O, Svidrigelo! Svidrigelo! am greșit amar! lasă-me să pic in genunchi inaintea ta și să-ți cer ertarea! (Ingenunche.)

Voevodul. (Ridicându-l repede.) Nu e iertare unde nu e adevérată vină. Pedépsa să cadă numai pe cel vinovat; și, decă vrei să cunosci acuma mai bine cine este réul și cine cel suferitor, intinde-ți auđul mai bine, și ascultă! (Se aud glasuri multe de ómeni, și sunete de arme, cum și de cai.)

Vodă. Ce să fie acésta?

Voevodul. Să chemăm pe Hatmanul! El póte să ne spuie mai bine. (Deschide ușa și strigă.) Hatmane! (Intorcându-se.) Ță-l că vine!

SCENA XI.

Intră *Hatmanul*, *Vodă* și *Voevodul*.

Hatmanul. Măria ta, se svon mare afară.

Vodă. Dar ce se svon?

Hatmanul. Toți banii capitalei s'au resvrătit; bontul se mărește și se zvonește că sub zidurile curții Măriei tale.

Vodă. Cum? Și pentru ce?

Hatmanul. Pentru că din curtea ta, Domn Măria Ta Alesandre, și afară poporul strigă: „Trăiescă Daniil Vodă!”

Vodă. Daniil-Vodă?!

Voevodul. Așá-i. Și ecă ținta la care Logofétul vroia cu ori-ce preț s'ajungă. El nu se gândea nici cinstea și nici viața surorii mele, nici pe țara și Domnina țării, nici pe tine nu te cruță, ca să se suie pe picul ce de multă vreme el îl viséză necomnat.

Hatmanul. Dar să nu te ingrigesci Măria ta! Alesandru Vodă cel bun e mai iubit și mai vechie de cinstea și iubirea tuturor, de cât toți câți s-au urat pe treptele tronului Moldovei. Și decă s'au născut și născuți nebuni cari să se potrivéscă unuia ca și cinstea se vor găsi mai mulți ómeni cu minte cari să nimicească pe cei nebuni.

Voevodul. Cu tótă osénda Măriei tale, Hatmanul Coman mai are ascultare in óstea lui, care s'au născut și născuți pe cei resvrătitori.

Hatmanul. Eu me duc, Măria ta, și să nu mă prăjă (Plécă. Când deschide ușa din fund, s'aud strigătele poporului: „Jos Alesandru! Trăiescă Daniil-Vodă!”)

SCENA XII.

Vodă și *Voevodul*.

Vodă. Oh! ceriule! cât trebuie să sufer încă și la adânci bêtrânețe! (Cade intr'un jilt.)

Voevodul. Așá e róla sortii. Una ni se pare, altă pipăim.

Vodă. Sărmana mea Ană! cât trebuie să sufer ea încă! Cât de greșit și năuc am fost, ca să nu pricep trădarea și mișelia de care eram incungiurat! Svidrigelo, să ne pregătim . . . să mergem cât mai ingrábă la mănăstire . . . să-mi mărturisesc greșéla mea . . . S'o readuc aice cu alaiul cuvenit . . . Să-i pun érași coróna pe capu-i fără de vină. Grăbesce . . . haide! (Se scóla și vré să pornéscă.)

Voevodul. Uți Măria ta, că afară mulțimea e tulburată și până ce s'a liniscit . . .

Vodă. Nu-mi pasă! Voi trece prin foc și săgeți! . . . Voi să plec!

SCENA XIII.

Intră cu repegiune *Tóte Curtencele*, scoțind țipete de spaimă.

Bănésa. Măria ta, mare primejdie se vede! Norodul s'a resvrătit . . . intră in curte! Bărbații apérá ușa cea mare . . .

Gafița. (Aruncându-se in brațele Bănesci.) O, mamă! mi-i gróză!

Domnița. (Viind lângă Vodă.) Măria ta, scapă-ne!

Vodă. (Ingrozit.) Vai!

Voevodul. Nu ve spărieti curtencelor! Nici o primejdie n'are să se întéple. Me duc și eu la dênșii. Fiți linisciti!

Vodă. Me duc și eu cu tine, Svidrigelo! Dumneđeul să ne ajute!

Domnița. (Cercând să-l opréscă.) Măria ta, dar te-me-te . . .

Vodă. (Desbarându-se de toți.) Lăsați-me să plec! Să pier! Să nu mai simt, nici să mai sciu nimica! (Ese cu Voevodul.)

SCENA XIV.

Bănésa, *Gafița*, *Domnița Caterina* și *Curtencele*.

Bănésa. Vai! Ce nenorocire póte să se întéple!

Domnița. Cât de tare tremur fără voie-mi!

Gafița. Ai curaj, Domniço; nu-ți fie frică!

Domnița. De mine nu mi-i frică, dar Vodă! Cine scie ce se póte întéplă! Eu nu sciu ce am, dar semn bun nu-mi pare că vęd inainte-mi . . . Ș-apoi nunta noastră . . . e lucru greu . . .

Bănésa. Hei! cam așá.

Domnița. Când gândesc că Ana, véduvă și părăsită, stă inchisă intr'o mănăstire, și eu, să-i ieu locul ei . . . Par că mi-i rușine, par că gândesc că ar fi fost mai bine să remăn viața intrégă nemăritată de cât . . .

Bănésa. Dumneđeul face ce scie. (Se aud ér strigăte afară.)

Gafița. (Spăriată.) Ér se aude, mamă!

Bănésa. Așá! . . . Dar pentru Dđeu! Se aud strigăte de bucurie! Ascultați! Taceți cu tóte! Ascultați! (Tóte curtencele merg spre ușa din fund și ascultă liniscit. Se aud strigăte: „Trăiescă Alesandru Vodă! Mórte vëndătorului!”)

Domnița. Auđit-ați cum strigă poporul: „Trăiescă Alesandru!”

Bănésa. Așá! intr'adevăr!

Gafița. Mamă, se aud tropote incóce!

Bănésa. O nu te teme; negreșit că noi . . .

SCENA XV.

Intră *Căpitanul Veliu*, cu *Cățiva Boeri*.

Gafița. Căpitane!

Căpitanul. Eu sunt, Gafițo! Sunt tefăr! Totul s'a sfărșit cu bine, și Măria Sa Alesandru-Vodă vine vesel nderēt aici!

Bănésa. Mulțămesc lui Dđeu că-mi inapoiesce fericirea copiilor mei!

SCENA XVI.

Intră *Alesandru-Vodă*, urmat de *Voevodul*, *Hatmanul*, *Vornicul*, *Boeri* și *Ostași*.

Vodă. Pronia cerescă s'a indurat de bătrânețele mele! Voiu muri, ce! puțin, pe tronul țerii mele și-i voiu lăsa de moștenire iubirea și amintirea mea!

Toți. Să trăiesci Măria ta!

Vodă. Ve mulțămesc la toți! Vino Voevode să te sărut, să te string in brațele-mi! Apoi tu iubitul și credinciosul Hatman! Dēcă ochii și mintea mea s'au painingenit o clipă, voi sūnteți mai ageri și mai tineri la duh, și nădăjduesc că veți iertă cu inimă deschisă greșela unui sërman moșneg a cărui pěr albit e bun numai a acoperi o tidvă secă! (fi imbrătoșeză pe amēndoi.) Acum mai remâne de spelat cea mai grea greșelă a mea . . .

Voevodul. Dumneđeu ertă pe toți!

Vodă. Pote că me va ertă și pe mine! Trimiteti degrabă . . . Nu! haideți cu toți împreună . . . Să mergem la locul unde fără de vină o sërmană femeie își petrece vieța in chinuri, și, picând in genunchi la pragul chiliei sale, să-i cer ertare, și s'o aduc indērēt pe tronul țerii și in căminul căsătoriei.

Vornicul. Măria ta! Un călugăr a venit dela mănăstirea Bistrița și aduce o veste.

Vodă. O veste? Dela Ana mea! Adă-l, Vornice, degrabă! Adă-l!

SCENA XVII.

Intră *Călugărul Nicodim*.

Călugărul. Binecuvēntat să fie in slava ceriurilor, numele Măriei tale!

Vodă. Vii dela mănăstirea Bistrița? spune! ce face Ana mea?!

Călugărul. Măria Sa Ana Dómna, alaltă-ieri a murit! (O tăcere profundă se face. Toți remân incremeniți.)

Vodă. (După o vreme, cu grea durere.) A murit . . . cu adevērat?

Călugărul. Cu adevērat, Măria ta, și indată m-am pornit să aduc vestea . . . dar in cale am fost oprit de ostași, așa că până acum am intărđiat . . .

Vodă. Oh! Trăznete tóte cădeți din ceriuri, și me mântuiți de durerea mea cea nesfírșită!

SCENA XVII.

Intră *Logofētul Daniil*, legat cu fiere, și adus de *Căpitanii* arcașilor.

Vornicul. Măria ta! s'au adus pe Daniil spre judecată!

Vodă. Ah! căne! in ștréng!

Logofētul. Sūnt vinovat, dar ai indurare, Măria ta!

Vodă. Atunci in țapă să-l pue! m'auđiți voi!

Logofētul. Ai milă! nu fii tiran!

Vodă. Din sângele teu scorpie să se spele tot sufletul meu, și tóte nelegiurile ce prin tine și indemnat prin tine, eu, le-am făcut. (Scóte palașul și se repede spre Logofētul ca să-l străpungă; dar aprópe de dēnsul se opresce de

odată, și-i cade paloșul din mână.) Ah! Bětrânețele mele . . . sufletul meu, in cele din urmă ale lui svicniri nu trebuie să mi-l mai murdăresc nici cu sângele unui șerpe . . . Poporul m'a numit „Alesandru cel Bum“ . . . remăe macar acest nume după mine, neatins, nepėtat, dēcă nu pot a-i lăsă alt-ceva mai de sémă. (Cătră boeri.) Să-l surgunescă numai! Departe de pământul Moldovei să-și petrecă remășița đilelor lui și nici odată piciorul să nu-l mai pue in țera acesta! Să-i rupă inima dorul și grija rudeniilor și a averilor lui de care despărțit are să fie, precum mi-a rupt și mie nelegiunile lui fapte! Duceți-l! (Arcașii duc afară pe Logofēt.) Oh! lăsați-me acuma singur . . . fugiți de mine! nu mai voiesc să vėd pe nimene in giurul ființei mele!

SCENA XIX.

Intră *Un Sutaș* și *Cămărășița*.

Sutașul. Măria ta, doue femei voiesc să intre in curte și să vorbescă cu tine!

Vodă. Cine-s acelea?

Cămărășița. (Apropiādu-se.) Măria ta, in numele copiilor tei, și a lui Dđeu din ceriuri, Ana-Dómna îți cere cea din urmă indurare, ca să o lași încă odată să vorbescă cu tine.

Vodă. Ce spui?! Ana! Ana unde-i? Trăiesce Ana încă?!

Cămărășița. Aștėptă mila ta la ușa Măriei tale.

Vodă. Dar ea n'a murit, după cum mi-a spus călugărul?!

Cămărășița. Când călugărul Nicodim a fost trimes de stariță să ducă veste Măriei tale, Ana-Dómna eră intinsă pe altarul cel mic din biserică, și o đi intrégă așa făr' de suflare, rece și fără de vieța a stat . . . Dar Atot-tútorr! i-a deschis ochii eri pe când đorile s'au arėtat, și ea auđind de cele intēplate a cerut să fie încă odată pusă in fața Măriei tale, ca să-ți dovedescă tótă pira și tótă nevinovăția ei!

Vodă. (Spriginit de boeri.) O Dđeule! nu mai am putere nici să resflu! . . . Spriginiți-me! . . . Duceți-me in genunchi inaintea ei . . . și ceriul să-mi deie încă vieța numai până ce voi putē ajunge cu fruntea-mi de piciorle ei! (Mai mulți boeri il sprigină; Vodă pornesce spre ușa, dar vėđend că intră Ana-Dómna, susținută de doue femei, cade in genunchi și se prosternce in calca Dómnei.)

SCENA XX.

Intră *Ana-Dómna*, susținută de *Doue Călugărițe*.

Vodă. (Sărutând mănle ce Dómna intinsese in semn de rugăciune.) ertă-me, Ano! ertă-me! căci nevrednic am fost!

Dómna. Am venit numai . . . să-ți cer invoirea . . . să me desvinovățesc inaintea ta . . .

Vodă. (Ridicādu-se.) Eu sūnt numai vinovatul, Ana, sufletul meu! Lasă-me să te sărut încă odată . . . căci simt că vieța și sufletul imi fuge din trupul meu! (Se imbrătoșeză. După câtă-va vreme.) Boeri și norod! Dumneđeu este mult mai bun, mult mai indurător și mai minunător de cât cum ómenii pot să și-l inchipuiesc! El intórce sufletele dela mormēnt chiar . . . el ertă tot . . . Ertăți-me și voi pe mine! . . . Svidrigelo! vino și tu la peptul meu! (Voevodul vine in brațele lui Vodă.) Dar acum încă o faptă greșită imi stă pe inima mea. Domnișo Caterino! ț-am pricinuit necinste . . . căci acum nu mai sūnt in stare să-mi indeplinesc cuvēntul . . . cu ce voiu putē șterge asta din urmă greșelă a mea?

Voevodul. Măria ta! Dēcă a ta voință s'ar milostiví asupra-ne, aș cere invoirea-ți, pentru mână Domniței

Caterina, a cărei inimă de mult pare că a respuns cu simțire la svienirile inimii mele pentru dânsa. Invoiesce-te, Măria ta, a-mi fi ea mie soție, și vom fi cei mai mulțămiiți dinire omenii din țera ta!

Vodă. Cum, Caterino? ai vroi tu? l'ai iubi tu in locul meu?

Domnița. Așă, Măria ta!

Vodă. Apropie-te de mine, fiica mea, și tu Svidrigelo! (Amândoi se apropie.) Acum se spală și cea din urmă nebunie a bătrâneții mele! (fi sărută pe amândoi, cari ingenunchie. Vodă susține necontentit pe Ana.)

Voceodul. Caterino, Dumneșeu a fost astăzi pre milostiv cătră noi!

Domnița. Tot așă este el in totdeuna!

Vodă. (Apucând încă odată mâna lui Svidrigelo.) Tu dregi greșela mea, fiule iubit! Atot-puternicul de sus să te binecuvinteze!

Cortina cade.

(Fine.)

N. A. Bogdan.

R e s a r i t - a . . .

Resărit-a blanda lună,
Cu privirea-i gânditoare:
Pe pământ să mai aline
Suferința 'ngrozitoare.

Ș-a chemat să vie încă
Pe cer scumpele ei stele.
Ca in tainica-i dorință
Ajutor să-i fie ele.

Și steluțele și luna
Rațe dulci de mângăere
Trimiteau fără 'ncetare
Pe pământul in durere.

Dar vădënd că suferința
De loc nu s'a potolit,
Cătră țori, c'o grea durere,
Ea și stelele-au perit.

B. V. Gheorghian.

R o s t o p a s c a .

— Din Botanica populară română. —

Rostopasca, numită altmintrelea in Bucovina și *Rostopasnă* și *Rostopatică*, in România: *Rostopasca* și *Negelarifa*,¹ in Transilvania: *Rostopaste* și *Erbarëndunelei*,² ăra in Bănat: *Rostopastă* și *Crucea-voinicului*,³ lat. *Chelidonium majus*, L. germ. *grosses Schöllkraut*, e bună, după spusa româncelor, de mai multe lécuri, precum: de *pecingene*, de *mătrăță*, de *negei*, de *friguri*, de *rast*, de *sugel*, de *tăieturi*, de *vătămătură*, de *tusă*, de dat la vaci ca să aibă lapte mult și bun, precum și pentru tôte vitele, cari se sângără.

¹ Dr. D. Brandza: *Limba botanică a țeranului român*, publ. in „Columna lui Traian“ an. IX noua serie, t. III. București 1882 p. 387.

² Idem de eadem p. 387. — G. Bariț. *Vocabulariu de numele plantelor românesc, latinesc, nemțesc și unguresc*, publ. in „Calendariu pentru poporul român“ pe an. 1858 p. 33 și an. 1859. Brașov p. 28.

³ S. Manguica: *De însemnătatea botaniceii românesci*, publ. in „Familia“ an. X. Budapesta 1874 p. 512 și 561.

Cei ce au *pecingine* o spělă mai întei pe acêsta cu zamă căldută de Rostopască, ăra după aceea ieu o bucățică de Rostopască și pisandu-o bine o pun pe *pecingene*. *Pecingenea* in scurt timp după acêsta se vindecă. Alte femei însă nu fac alta nimică, ci numai ung *pecingenea* cu lapte de acêsta plantă.

Cei ce au *mătrăță*, fac *lăutóre* din Rostopască și lându-se pe cap cu acêsta lăutóre, mătrăța in curënd se curătesce și se pierde.⁴

Cei ce au *negei*, se duc unde sciu că se află Rostopască, rup o frunță séu și un tuleu de alacesteia și cu laptele, ce iesă din acêsta, frécă *negeii*, cari apoi din ce in ce se fac tot mai mici, până ce in urmă pier și se pierd cu totul.⁵ De-aceia vine apoi că Rostopasca se numesce și *Negelarifa*, fiind că ea este fôrte bună pentru vindecarea *negeilor*. Frunțele séu tuleul, cu care au frecat *negeii*, il aruncă ăra inapoi de unde l'au luat.

Cei ce au *friguri*, ieu flóre și frunță de Rostopască și le pun in rachiul ca să se móie până ce tot sucil iesă dintr'ensele. După ce a ieșit sucil dintr'ensele, bolnavul de *friguri* bé ca la un singép din acêst rachiul atunci, când *frigurile* il infeură și scutură mai tare. Cine bé din rachiul de acêsta, se țice că se curătesce la inimă și se însănătoșeză. Alte femei din contră, când voiesc a vindecă pe cineva de *friguri*, nu móie Rostopasca in rachiul, ci o fierb in apă, însă nu tare multă, căci fiind Rostopasca veninosă, ar puté, cel ce o bé, fôrte lesne să se invenineze. Zama acêsta apoi o beu cei bolnavi de *friguri* pe inima golă. Dar ei nu beu numai cât zamă de-acêsta, ci se frécă tot odată și pe la tôte incheieturile cu Rostopască. Și se țice că nu mult, după ce fac acêsta, *frigurile* incêță de-ai mai infeură și scutură.⁶

Omul, care are *friguri*, decă nu caută din bună vreme ca să se mânuiescă de dênsele, și decă, in timpul cât il scutură, bé pré multă apă, capêță *Rast*. Er sub cuvêntul *Rast* înțeleg românii din Bucovina o imflătură mare a pântecului, care o capêță numai cei ce bolesc mult de *friguri*. Decă așă dară omul, ce a avut mai nainte *friguri*, a căpêtat *Rast*, nu numai că e bine să beie zamă de Rostopască, ci să se și scalde in scaldătóre făcută din acêsta plantă. ăra scaldătórea se face in următoriu mod: Se ieu mai multe vițe de Rostopască cu rădêcină cu tot și se pun la foc ca să fierbă. După ce au fier de-ajuns, se tórnă apa acêsta intr'un ciubăr séu alt vas mare. Se pune apoi cel bolnav, când scaldătórea e numai de-abiă căldută, cu piciórele până la glesne in ciubăr, sub tălpi pune tuleele și frunțele cele fierde de Rostopască, ăra la pântece se légă cu un ștergariu pe care asemenea este Rostopască. In scaldătóre stă ca un pătrariu de oră, apoi iesă afară, se invêlesce bine și așă invêlit stă până ce asudă cum se cade. Scaldându-se astfel póte celui bolnav și o singură scaldătóre să-i fie de léc. Dar decă nu se lecuiesc dintr'o singură scaldătóre, apoi se scaldă mai de multe ori. De béut însă totdeuna bé mai de multe ori.⁷

Decă se légă cu frunțe de Rostopască la *tăieturi* și *vătămături*, acêstea încă in scurt timp se vindecă.

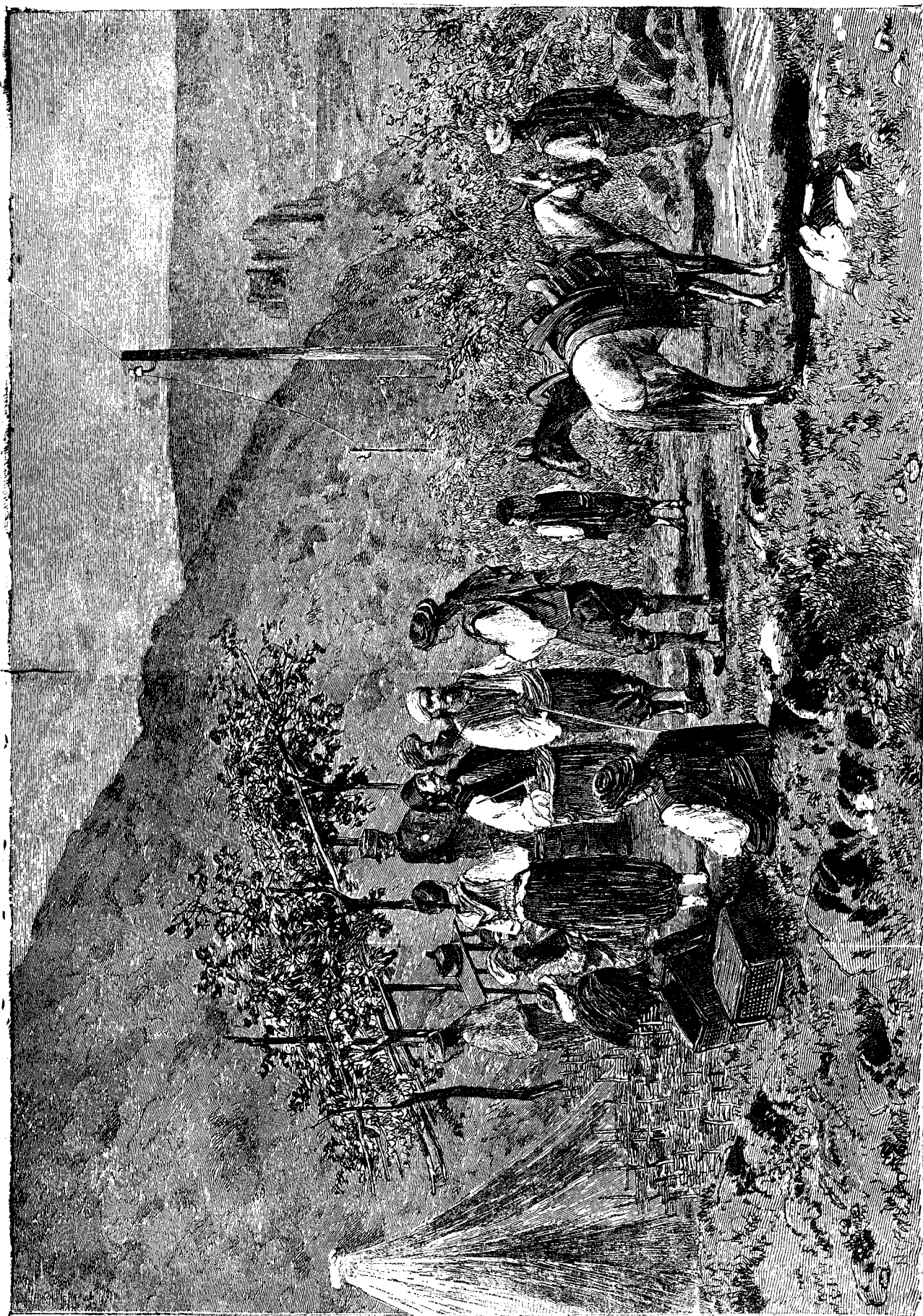
Rădêcina de Rostopască, dar nu multă, căci e veninosă, e bună pentru *tusă-grea*. Acêsta se ferbe ca un decoct in rachiul curat împreună cu rădêcina de *Tainic* séu *Erba-lui-Latin*, lat. *Symphytum officinale*, cu

⁴ Dict. de Z. Tuniac din Crasna și Ióna Lupașcu din Siretiu.

⁵ Dict. de mai multe românce din Bucovina.

⁶ Dict. de C. Țurcan din Siretiu, Z. Ignătóiei și H. Buzilă din Frătăuții-vechi.

⁷ Dict. de Z. Ignătóiei din Frătăuții-vechi.

De lângă Căttaro.

rădăcină de *Ropanior* seu *Potbal*, lat. *Tussilago farfara*, cu rădăcină de *Plotagmă* seu *Păllagină* lat. *Plantago lanceolata*, și cu rădăcină de *Códa șorecelui* lat. *Achillea millefolium*, punându-se *cucuruz-de-brad*, *cucuruz-galbên*, *roscove* seu *posteci* seu *córne-de-mare* (germ. *Bockhörn*del, *Johannisbrod*), zahar-galbên și negru, și așa fierte la un loc se beu pentru tusă-grea demineta, la amedi și sera, câte un păhar. Și peste ziua, in loc de apă, se be cât se pôte de mult lapte rece, insă nu crud, ci fiert.⁸

Pentru *sugel* și *beșică* se 'ntrebuințeză *Rostopasca* astfel: iau adeca o frunză de-a ei și-o lipesc la beșică seu la sugel. *Rostopasca* are putere de-a muiă și-a trage totă durerea, tot focul afară. Cel ce are beșică seu sugel se pôte chiar și spêla cu *Rostopască*, insă numai atunci, când locul, unde se află beșica, nu e rânit.⁹

Femeile, ce au vaci mulgătoare și doresc ca vacile lor să dea lapte mult și bun, acelea strîng *Rostopască*, când acea e verde și lăptosă, o ducă măruntel și după aceea punându-o in lături seu hîlbe, o dau vacilor de bcut. Altele ducându-o o amestecă cu tărițe și cu sare și așa o dau apoi vacilor de mîncare. Er altele mai pun in tărițe, pe lângă *Rostopască*, încă și *Leuștean* lat. *Levisticum officinale* Koch. și *Erbă-mare* lat. *Inula Helenicum* L. Vacile, cari mîncă *Rostopască* amestecată cu tărițe seu pusă in lături nu numai că dau lapte mult și bun, ci și untul, care se face din acest lapte, e galbên ca cêra și fôrte gustuos. *Rostopasca* se dă vacilor de mîncat ori și 'n care și și ori pe ce timp.¹⁰

Tot ca să fie laptele și untul bun îndătinéză o samă de românce a opări și spêla cu *Rostopască* și ôlele in cari pun laptele după ce-l mulg.¹¹

In fine decă o vacă se sîngeră și nu este nime din dămănă care să-i sloboda sînge seu decă, de și-i slobode sînge, tot nu-i trece, atunci se piséză *Rostopască*, *Ghehîl* și *Hrenósă*¹² și amestecându-se apoi aceste cu *borș*, se dau vacii respective cu de-a sila ca să le beie, și cum le be, vaca indată se însănătoșeză.¹³

S. Fl. Marian.

Ingrigirea copiilor.

Etă câteva sfaturi, date mumelor și doicilor, pe cari le estragem din *clínica terapeutică* a lui Dujardin-Beaumont, și cari au fost redactate de o comisiune numită de administrațiunea generală a asistenței publice din Paris.

1. Până la ivirea primilor dinți, adeca între a șesea și a șeptea lună, singura hrană a copilului trebuie să fie *laptele*, acela al mamei mai cu sémă, care e totdeuna mai de preferat, decă e sănătósă; decă nu, cel de doică. E fôrte periculos a da copilului, in primele luni, o hrană de substanțe tari (ca *pâne prăjită*, *căr nuri*, *legume* și *fructe*.)

2. I se va da să sugă aprópe la fie-care doue cêsuri, nóptea mai rar;

3. Când femeia n'are lapte, se va puté întrebuința cel de vacă seu de capră căldicel, amestecat c'un sfert de *apă limpede* puțin indulcită; dela a cincea lună in

sus, laptele pôte fi întrebuințat neamestecat. Tóte celelalte lichide care se amestecă in general cu laptele (ca *apă de gris*, *de oréz* și *diferite alte ciaturi*) sînt vătémătóre;

4. Pentru a da acest lapte copilului, se va întrebuința numai *biberóne de sticlă*, care trebuiesc curățate cu ingrigire după fie-care întrebuințare.

Să nu ne servim nici odată de sugătorile de pânză seu de burete cu care cautăm a linisce țipetele copilului și cari pot da nascere la bóle de gură;

5. Numai după a șesea seu a șeptea lună să se începă a se da ciorbulețe făcute cu lapte și cu pâne albă ori cu oréz, cu porumb, cu cartofi; la sfîrșitul celui dintei an, e totdeuna folositor a da aceste lucruri pentru a obicînuî incetul cu incetul, pe copil la întércat.

Întércatul trebuie făcut numai după eșirea celor 12 seu 16 dinți dintei, când copilul e sănétos și 'n timpul cel liniscit care urmeză după eșirea unui grup de dinți;

6. In fie-care diminetă copilul trebuie ingrigit înainte d'a-i da să sugă seu să mîncă; acea ingrigire cuprinde: 1. spêlarea corpului copilului, intr'una curată; 2. curățirea capului, pe care nu trebuie lăsat să se grămădescă mătretă și cogi; 3. schimbarea rufelor la fie-cere doue zile; 4. scăldarea copilului intr'o bae căldicică, in care se va ține cinci seu șese minute. Incingătórea mijlocului trebuie pusă numai in luna întéia;

7. Nu trebuie infășat copilul peste tot, ceea ce-i strînge corpul; cu cât el are mai multă libertate in mișcări, cu atât devine mai robust și mai bine făcut. Să se depărteze scufițele cari string capul și produc mai târziu turburări in sănătate și 'n inteligință;

8. Trebuie păzit copilul de urmările nenorocite ale unui frig seu unei călduri pré mari, atât afară cât și 'n casă, unde e de mare trebuință ca aerul să fie reînort de mai multe ori pe și;

9. Nu e bine a scóte copilul din casă mai nainte d'a avé 15 zile, afară de casul când temperatura e plăcută;

10. E fôrte periculos a culcă copilul in același pat cu muma seu cu doica lui;

11. Patul copilului trebuie făcut de paie noi; Icăgânul va fi incungiurat de perdele in primele luni dela nascere, și mai cu sémă in anotimpurile reci, pentru a depărtă curinții de aer; dar aceste perdele nu trebuiesc astupate peste tot. Copilul nu trebuie legănat;

12. Nu trebuie să se grăbescă cineva a face pe copil să umble, trebuie lăsat să mERGă d'abușele și să se scóle singur; așa dar, cărucioarele, coșurile etc., nu sînt necesare;

13. La copii trebuiesc totdeuna ingrigite cele mai mici indispozițiuni (colice, diaree, arsături dese, tuse);

14. Sarcina făcend laptele mai puțin hrănit, in cas când muma seu doica ar remăné însărcinată, atunci trebuie să nu mai dea copilului să sugă;

15. E neapărată trebuința d'a vaccină copilul in primele trei luni după nascere, seu chiar in prima sêptemăna când esistă o epidemie de varíolă.

Vaccinul e singurul apérător al acestei bóle. Copilul vaccinat pôte da vaccin și la mulți alți fără nici un pericol.

Dr. Leon Iarchi.

⁸ Simeon Manguica. De insemnătatea bot. op. c. t. pag. 561.

⁹ Dict. de Z. Ignătóici.

¹⁰ Datină fôrte respândită in Bucovina.

¹¹ Dict. de I. Lupașcu din Siretiu.

¹² Numele latin al acestor doue plante încă nu l'am putut aflá.

¹³ Dict. de D. Popescu, Rom. seá din Ciudeiu.

Doi ne și hore din Ardeal.

— Din ținutul Borgoului. —

XXIX.

Ai! mămucă iubitoare,
 Inimiora rău me dore,
 Dici că 'n lume-s fete multe,
 Care-ar vré să me asculte,
 Și mi-ar face tot ce vreu,
 Să-mi aline doru meu.
 Dar mămucă, draga mea,
 Nu pricepi tu că ce-aș vré.
 Ești bētrână și nu crești,
 Lumea-i largă și nu vești;
 Că din sută și din mie,
 Numai una-mi place mie:
 Flórea majoranului,
 Din capēțul satului.

XXX.

Frunță verde de ovēs,
 Florică de pe șes,
 Te-am îndrăgit de pe mers.
 Că țî-i mersul legănat,
 La inimă m'ai sēcat.
 — Florică flóre-albastră,
 Rēsărită 'n calea nóstră,
 Frumusică subțirea,
 Tocmai de potriva mea.
 Căraușii te-or călcă,
 La inimă m'or secă.
 — Florică, floricea,
 Vin la inimuța mea!
 Lângă mine să 'nfloresci;
 De pași rei să te feresci,
 Sufletul să mi recoresci.

XXXI.

Insură-m'aș, insură,
 Nu sciu ce fată-aș luă;
 Aș luă de om bogat,
 Rēu me tem de vr'un pēcat:
 Ea mi-ar cere lumea tótă,
 Făr' a se gândi la plată,
 Și mi-ar cere pei de smeu
 Să 'ncalțe piciorul seu,
 Că de capră
 Lesne crēpă,
 Și de óie
 Se despóie,
 Și de țap,
 Sare 'n cap.
 Oi luă o sērmancuță
 Care pórtă opincuță;
 Și cămeșă cu altiță,
 Și-i incinsă cu cătrință.

XXXII.

N'ar avé loc și pomană,
 Cine m'o făcut cătană,
 Mi-o dat haine mohorite,
 Cum mi-s mie mai urite.
 Și mi-o tăiat pletele,
 De me rid și babele.

F e l i u r i m i .

Paianginul monstru. Acum câteva săptămâni, în vecinătățile Vienei, un saltimbanc anume Morin arătă între alte curiozități și un paiangin migale din Tropice, paiangin urit și mare ca pumnul unui Ercule. Mulțimea se grămădia să-l vedă, și Morin câștigă mulți bani. Într'una din nopți copilul saltimbancului, în etate de șese luni, se deșteptă scoțend țipete îngrozitoare. Mama lui alergă la dēnsul și vede un tablou sfășietor. Paianginul eșise din cutia sa și se tērise până la lēgănul copilului, îl apucase de gât și îi infipsese ghiarele în gât, sugēndu-i sângele. Pentru a scăpă copilul a trebuit ca acest dobitoc să fie omorit. Pentru cei cari cunosc paianginul migale din Tropice, lucrul nu este cătuși de puțin de mirat. Picioarele sale când sūnt întinse, acoper un spațiu circular de 25 centimetrii de diametru; stringēndu-se nu pot să încapăsupt o mână mare de om. Acest paiangin nu este un artist ca micii păiangini dela noi, cari se ocupă într'una lucrând pânzele cele mai frumoșe. El stă ascuns într'o gaură, și nu ese d'acolo de cât pentru a se aruncă asupra pradai sale. În America de sud, paianginul migale se urcă pe copaci și intră în cuiburile pasērilor pe cari le prinde și le sfășie. El este asemenea spaima găinilor ș-a porumbeilor.

Originea străină a scriitorilor Ruși. După o critică anonimă citată de „l'Academy”, cea mai mare parte din bunii scriitori ruși nu sūnt de origină rusescă. Cel mai principal reprezentant al mișcării literare în Rusia la finele secolului al XVII Simeon Polotichi, eră polonez. După dēnsul vine principele Antiochus Kantemir, care eră de rasă tartară. Este adevērat că Lomonosov eră adevērat rus, dar Karangin eră tartar, Ozeov eră german. Poetul Griboyedov eră scoboritor dintr'o familie poloneză, contele Khvostov dintr'o familie germană, Zimkoski eră ture din partea mamei, Bunikevski, Neledinski, Maletski și Baratinski erau poloni. Tatăl poetului Lermontov eră Scoțian și luase în căsătorie o tartară. Gogol eră născut din un polonez, care-iș schimbase numele. În fine Pusckin eră german după tatăl seu și negru după mămă sa.

Diariistica parisiană. În capitala Franciei eșiau în luna lui iunie din 1848 an 53 de diare cotidiane, în câte 1500 până la 100,000 esemplare, nesocotind diaru „Petit Journal”, care ese în 600,000 esemplare. Orleanistul „Soleil” și radicalul „Lanterne” scot câte 100,000 esemplare. Vine apoi „Petit Național” și „Petite République Française”, republicane cu 40 până la 50,000 esemplare; „Petite Presse” și „Petite Moniteur”, regaliste cu câte 25,000 esempl.; apoi foile comunardilor și demagogilor „Bataille”, „Cri du Peuple” și „Intrasingent” tot cu atâtea esemplare. Dintre diarele mari parisiene are regalitul „Figaro” cea mai mare ediție de 80,000—90,000 esempl.; după el vine republicanul ministerial „Tems” cu 35,000. Dintre cele mai însemnate diare trebuie să mai pomenim: „La France”, radical cu 30,000, „La Justice”, organul lui Clemenceau cu 5000—7000; bonapartistul „Liberté” cu 12,000—16,000; „Martin” cu 20,000, „Pays”, bonapartistic, cu 12—15,000; „Moniteur”, regalist cu 10,000, „National”, ministerial, cu 10,000; radicalul „Rappel”, organ al lui V. Hugo cu 20,000; „Republique Française”, care dela mórtea lui Gambetta a scăđut dela 80—90,000 la abia 8000 esemplare; republicanul „Siēcle” cu 20,000; radicalul „Evēnement” cu 10—20,000; bonapartistul „Gaulois” cu 15,000; republicanul moderat „Journal de Débats”, care e și cel mai scump diar din Paris, cu 12,000. Diarele ultramontane „Monde”, „Univers”, „Français” și altele, nu au decăt 2—5000 es. La olaltă diarele republicane es în 1.193,000 esemplare, ér cele anti-republicane în 339,000.

Centenariul școlii normale din Năsăud.

În 22 nov. Năsăudul a avut sărbătoare, a serbat iubileul de 100 ani al înființării școlii normale. Meritul și importanța acestei școli este netăgăduită, pentru că a dat o mulțime de bărbați luminați cari au contribuit cu toții, fie-care în ramul vieții publice la care s'a aplicat, la dezvoltarea nemului nostru pe tărâmul culturai. În istoria dezvoltării noastre naționale școlii normale din Năsăud i este rezervată una din cele mai frumoase și mai însemnate părți.

Nu cred să fie un unghiu al țării, în care să nu se fi aflat séu să nu se afle și acuma bărbați cari au primit instrucțiune în aceste școli. Și pe acele vremi științele ce se propuneau aci erau suficiinte pentru a pute îmbracă ori ce post din viața publică, eră lipsă de școle.

Sărbătorea a decurs fără mult șgomot, după cum s'a relatat în nr. trecut al „Familiei“.

La 11 ore adunându-se tinerimea și publicul în sala gimnasiunului, dl vicariu a cetit un discurs în care a făcut istoricul acestei școli.

Cred a face o plăcere cetitorilor „Familiei“, decă voui lăsă să urmeze la acest loc un estras din interesantul discurs al dlui vicariu.

Espune cumcă starea învățământului la România ardeleni în suta trecută eră mai nimica, neavând școli românesce afară de cele dela scaunul mitropoliei și pe la mănăstiri, unde se pregăteau tinerii pentru statul preotesc și de cantori. Pe acele vremi țeranului român i eră interdișă umblarea la școlă. Numai după venirea Ardealului sub domnia Habsburgilor s'a înființat sub Carol al VI la 1754 școlă centrală din Blaș, ér mai târziu gimnasiul și institutul teologic.

Un pas de înaintare pe tărâmul învățământului a făcut România după înființarea graniței militare la 1763—4, decând au început a-se înființa școli granițaresce în scopuri militare.

Astfel s'au înființat în reg. I de graniță mai multe școli, ér în reg. II de graniță dela Năsăud s'au înființat succesive din fondul de provente școlă normală din Năsăud, școli triviale în Monor, Borgo-Prund, Sângeorgiu, Năsăud și Zagra, în cari — în cele triviale — s'a propus până la 1838 în limba română, ér de atunci până în 1861 în cea germană. Pe la 1830 s'au înființat în fie-care comună câte o școlă națională pe spesele comunelor în numer de 44. În școlă normală s'a propus limba germană și latină.

Sub Iosif al II s'au mai deschis sub directoratul lui George Șincai încă 300 școli române în Ardeal.

Școlă din Năsăud a fost frecventată de tineri mai din întreaga țără, cu deosebire din comitatele: Solnoc-Doboca, Cluș, Turda, Bistrița, Chiorul, Marmăția și Bucovina; nu numai de Români, ci de tôte naționalitățile. Căpătase renume mare, încât și foile din Viena scriau laude despre aceste școli.

Școlă normală s'a deschis la 1778, dar s'a organizat mai bine numai cu începutul anului școlastic 1784/5, după ce s'a clădit noul edificiu ce astăzi se află în ruine remase dela 1849.

În 22 novembre 1784, adeca astăzi o sută de ani, s'a introdus școlă normală în noul edificiu, când s'a creat și a treia clasă, și s'au primit în institut 50 alumnii. Pentru clădirea edificiului a conces împăratul Iosif al II a-se da din fondul de provente 6996 fl. 43³/₄

cr. v. v., ér materialul și lucrul cu palma l'au dat locuitorii granițeri. Serbarea deschiderii acestui institut a fost pomposă. Protopopul și mai târziu primul vicariu al Rocnei Ion Para a ținut după misă o vorbire frumoasă. La prânțul celor 50 alumnii primiți ca inter-nați a servit însuși colonelul comandant cu ceilalți ofițieri. Primul comandant al institutului a fost Arady.

Vestmintele și le duceau alumnii dela părinți, ér viftul, încălțămintele, căciula (chipiul) și cărțile le căpătau din fondul de provente întemeiat prin granițeri din următoarele fântâni: 1. banii școlii ce i-au plătit familiile granițaresce până la 1835; 2. din venitul plutăritului și a speculațiunilor de lemne din pădurile de pe valea Someșului introdusă prin colon. bar. Enzenberg; 3. din regalele de cărcimărit, morărit și tērguri cari înainte de militarizare le folosiau comunele după sistema fundului regiu, cari la indemnul bar. Enzenberg le-a cedat pentru școli și scopuri de administrațiune.

Curățea alumnilor se făcea gratuit în un spital ce se află în institut. Pentru instruire și deprindere în pomologie, grădinărit și stupărit, institutul avea o grădină anumită.

Alumnii internați se primiau în etate de 10 ani și trebuiau să ședă în institut până la 18 ani, de ar fi fost ori ce genii, când apoi se împărțiau prin cancelării ca scriitori. Cei estranei puteau eși după absolvire spre a continuă școli mai innalte.

Peste numerul de 50 se mai primiau și alții, pe spesele părinților, cu deosebire de nobili magiari și de armeni cari viniau aci mai ales pentru limba germană.

Pe la 1820—23 a încercat și reg. I dela Orlat a întemeia un asemenea institut, însă n'a căpătat concesiune, dar s'a dispus ca de aci înainte să se primescă jumătate din alumnii, ad. 25, din reg. I, scurtându-se astfel reg. II, reducându-i-se numerul numai la 25. Cel dintei transport de alumnii dela Orlat, s'a adus în 1826 între cari a fost și pré demnul nostru bărbat, colon. bar. David Urs, carele dintre toți eră cel mai bine făcut și cel mai frumos.

Dela 1826—49, când s'a aprins institutul prin insurgenți, au frecventat aci șapte-deci tineri dela Orlat. Astăzi din acest edificiu se află numai niște ruine triste.

Școlă normală dela 1784 a fost în strinsă legătură cu institutul menționat, și până la 1849, erau împreunate. Pe lângă cei 50 alumnii eră deci frecventată de un mare numer de școlari estranei, ce locuiau prin case private, și cari viniau din tôte părțile.

Dintre elevii acestei școli se acvirau nu numai pentru statul militar, dar pentru preoți, învățatori, cantori etc. Însuși reg. dela Orlat a avut de aici mai mulți învățatori, între cari și 3 directori.

În a. 1817, luna lui august, a fost vizitată de împăratul Francisc I și de aug. sa soție Carolina, cari intru aducerea aminte a donat la 1819 portretul lor pe sēma institutului. Acesta împregiurare a dat motiv a-se serbă la 22 juniu în fie-care an cu mare ceremonie aceea vizită. Ambele aceste icône s'au nimicit la 1849 prin insurgenți.

La 1838 a fost vizitată de archiducele Ferdinand de Este și mai de toți episcopii românesce.

Pe lângă școlă normală s'a înființat la 1859 din fondul de montur al fostului reg. rom. II de graniță o preparandie, însă la 1868 această școlă s'a transferat la Gherla, ne mai voind granițerii a o mai deservit din fondul lor care avea altă menire, de a împă. la școlii mai innalte.

La 1863 s'a înființat gimnasiul care s'a completat în 1871. Școlile triviale din Monor și B. Pund s'au transformat în școle normale cu 4 învățători, ér cele din Sângeorgiu, Zagra și Telciu au mai căpătat câte un învățător. Afară de acestea fie-care comună își are școla sa confesională. Ér comunele Sângeorgiu, Rodna, Maieru Șanțu, Ilva mare și Feldru au școle cu câte 2 învățători.

După datele ce s'au putut afla și folosi, între elevii acestei școle se numeră :

2 generali, 4 coloneli, 1 vice-colonel, 11 maiori, 46 căpitani, 28 supralocotenenți, 13 furiri, 3 stegari, 3 vicecap. administr., 7 juđi administr., 4 subjuđi administr., 1 protonotariu, 3 asesori orfanali, 4 magistrii poștali, 3 președinți judecăt., 6 juđi regesci, 1 oficial, 3 avocați, 9 canceliști, 8 doctori în medicină, 3 submedici, 4 perceptori reg., 2 controlori, 3 oficiali, 1 canonic, 4 vicari foranei, 16 protopopi actuali, 3 protopopi onorari, 120 preoți, 22 profesori, 4 doctori în filosofie, 4 doctori în teologie, 22 învățători normali, 7 directori normali, 18 învățători triviali, 126 învățat. elementari. Suma 517.

În această sumă nu sânt numărați notarii comunali și alți aplicați în alți rami ai vieții publice, precum meseriașii, neguțătorii etc.

Acesta este sumariul discursului dlui vicar.

Sperăm că dsa va întregi acest studiu și-l va provede cu datele trebuitoare, cu fântânile de cari s'a servit la compunerea lui, căci numai așa poate ave adevărată valoare științifică.

Dr. A. P. Alexi.

De lângă Cattaro.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 573. —

În anii din urmă poporațiunea sudo-slavă a început să jöce un rol în cursul evenimentelor. Mișcarea ce se observă acolo, pare a fi preludiul unei sguđuirii mari, care are să schimbe în câtva charta Europei.

Însă noi n'avem menirea să facem coniecturi politice, nici nu vom dezvoltă dară ideia aceasta, ci numai presintăm cetitorilor noștri un tablou, ce înfășoșează o privelisce apröpe de Cattaro.

O mică cărcimă vedem aici, unde ómenii viniți din mai multe părți stau să se restaureze puțin. O cărcimă improvisată, precum multe din acele părți numai se improvisează, căci vin elemente dușmane și ómenii rei și le prepădesc.

I. H.

Literatură și arte.

O piesă nouă de dl V. Alecsandri. Aflăm cu bucurie, că dl V. Alecsandri a terminat comedia sa „Ovid la Tomi“, a cărei incepere noi o anunciarăm mai întâiu. Ilustrul autor va și da-o în curënd comitetului Teatrului Național din București, și direcțiunea va grăbi s'o represinteze încă în érna această. Partea primă a piesei se petrece la Roma, unde Ovid eră adorat; partea a doua se 'ntemplă în Constanța, unde nemuritorul poet a fost esilat și de unde a scris nemuritorile sa inspirațiuni. Succesul are să fie mare, căci precum se ăice, această piesă a dlui Alecsandri este și mai reușită decât „Fântăna Blandusiei“, primită cu atâtă entusiasma pe scena teatrului din București.

Carmen Sylva s'a tradus de odată franțozesce și ungresce. Traducerea francesă a apărut în săptămăna trecută la Paris în librăria dlui E. Leroux și conține „Povestile Peleșului“ într'un frumos volum în octav

mic, de 233 pagine și e intitulată : „Contes de Pélech par Carmen Sylva“, traducerea autorisată e făcută de dl și dna F. Salles. Traducătorii au pus în fruntea cărții lor următorele rënduri : „Cătră Carmen Sylva, Peleșul e un torent care vine când nebun, când blajin; odinórá nesciut de nimeni și perdut în ascunđeturile Carpaților, ađi el e celebru, căci bardul inspirat dela Sinaia, poet și regină, l'a cântat. Fie ca acesta traducțiune în limba noastră să ducă și mai departe încă, la urechile celor delicați, dulcele și armonioșele basme ale vremurilor bătrăne séu ale timpurilor mai vecine cu noi; fie ca dēnsa să dea, ca un echou fidel, aceste cântece pline de farmece, care ne arėtă, în tóte părțile lui, suflitul Aceleia pe care viitorimea o va numi, ca și cei ce-s de față : Ángerul Românii“. — Traducerea ungrescă va apăre ăilele viitoare în Budapesta în librăria dlui Aigner; această, într'un volum de 15 cöle, va conține narațiunile die „Handzeichnungen“, traduse de dna Luisa Harmath, care a obținut autorizațiunea pentru traducere.

Scriserile dlui N. A. Bogdan. Autorul piesei „Anna-Dómna“, care pentru prima-óra se publică în tóia noastră, mai are următorele scrieri : „Juga“ comedie în versuri, în 3 tablouri; „Ultragul“ dramă în 3 acte, inedită; „Abraham“ dramă în 3 acte inedită; „Licențiatii“ comedie în 1 act; „Dinaintea vetrei mele“ comedie în 1 act; „Lica Păscărița“ comedie în 1 act; „Azur Ilderim Aga“ comedie în 1 act; „Trei amantii“ comedie în 1 act; „Jupán Leibilichi“ canțonetă, „Domnul Scie-Tot“ canțonetă, „Don Cașcaval“ canțonetă, „Dorobanțul Stan“ canțonetă, „Din viața de astăđi“ scenă; romanele : Cuibul fericirii, Trandafir, Un voiaj la Sculeni, La clacă, Bursucul, Séra St. Andrei, Turturica, Un cap de englez etc.

Călindar din Bucovina În săptămăna trecută a apărut : „Calendariu pe anul ordinar 1885“ redigiat de dl Calistrat Coca, secretariul „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina“, anul XII, prețul 60 cr. Acest călindar, editat de numita Societate, conține, afară de o bogată parte calendaristică și un almanac, în care se află lucrări de dnii S. Fl. Marian, C. Morariu și Isidor Iesian.

Filologic. A apărut : Tiktin H. : „Studien zur romanischen Philologie“. Erster Theil Octomvrie 1884. VIII. 120 S. gr. 8 geh. n. M. 3. Verlag von Breitkopf und Hertl in Leipzig.

Din „Beiu, Vodă, Domn“, roman istoric cu ilustrațiuni originale, de dl Theochar Alexi, a apărut broșura duplă 11—12, cu o ilustrațiune. Pân'acuma publicațiunea a ajuns la pagina 384. Prețul acestei broșuri e 40 cr. séu 1 leu.

Điaristic. La București a apărut în săptămăna trecută un nou điar politic, cu numele : „Imparțialul“.

Teatru și musică.

„O scrisöre perdută“, comedia în 4 acte a dlui L. Caragiali, s'a jucat pân'acuma de patru ori în Teatrul Național din București, totdeuna în presința unui public numeros. La represintațiunea a treia au fost de față și regele cu regina. Incăt pentru piesa ęnsași, aceea este de acelaș gen cu „Nóptea furtunosă“, comedie mult aplaudată de publicul bucureșcean. Precum arată și titlul, sujetul piesei este o scrisöre perdută, dna Joița Trahanache o perde, scrisörea cuprindea infocate declarații de amor și eră menită prefectului Ipatescu, dar ajunge în mâna lui Cașovencu candidatul de deputat al opoziției. Situațiunile ce produce trecerea acestei epistole din o mână în alta, lupta dnei Trahanache d'a o căpătă érăș, ofer publicului mult de ris. Și pu-

blicul uită, că sujetul nu pré e nou, dar fiind că e îmbrăcat în haine românesce, aplaudéză.

Teatru român în străinătate. Dl I. C. Lugoșan în trecerea sa la Paris, a dat reprezentațiuni nu numai la Viena, ci și în alte orașe. În München tinerul artist ș-a ținut reprezentațiunea în Westend-Concert-Salle, asistând și primarul orașului și un adjutant al regelui, care i-a cerut pentru regele o fotografie a „Ciobanului din Ardel” de Iosif Vulcan. Succesul a fost mare. Dl Lugoșan va mai da la veră o reprezentație în München. În Nancy (Franța) fiind invitat de studenții români dela școala forestieră să dea o reprezentație, a jucat înaintea unui public mare. Terminând „Ciobanul din Ardel”, artistul a luat în mână bandiera franceză, și a cântat „Marseillesa”. Succesul a fost ne mai pomenit. Pentru duminica trecută, 30 nov., dl Lugoșan avea să dea o reprezentație la Paris.

Dl I. C. Lugoșan ne scrie din Paris cu datul de 26 nov. 1884 următoarele: „Cunosceti de sigur informațiunile diarului „Tribuna” precum și răspunsul diarului „Biserica și Școala” asupra reprezentațiunilor ce voiam să dau în mai multe orașe din Bănat și special în Arad, cu ocaziunea trecerii mele la Paris. Pentru că acele informațiuni a fost de sigur eronate, pentru restabilirea adevărului, și pentru a nu se aduce prejudiții unor înalte persoane, cari merită respectul tuturor românilor, să ve rog să publicați în diarul „Familia” răspunsul meu: Singura cauză pentru care n’am putut juca în Ungaria a fost, că, conform legilor statului, nu aveam piesele censurate, și nu aveam concesiunea necesară dela ministrul de interne pentru a da reprezentațiuni în limba română. Fiind deja timpul înaintat și cursurile institutelor din toate statele începute, n’am avut timp să umbiu după concesiune. Toți Românii, fără distincțiune de episcopi, preoți, învățători seu popor, m’au primit cu cea mai sinceră și frățescă dragoste, adăpostindu-me și ospătându-me în casele lor, și ajutându-me chiar în drumul greu și lung ce am întreprins. Eță adevărul! Trecând prin Pesta, unde am stat câteva zile, am vizitat pe Esc. Sa dl ministru de interne și mi-a promis că la veră când me voiu întorce din Franța, imi va da concesiune ca să joc în tota Ungaria. Prin urmare imi rezervez plăcerea de a me prezenta publicului la veră viitoare. Mulțumindu-me mai dinainte, pentru bunăvoința dv., am onore a ve salută. I. C. Lugoșan, artist român.

Reuniunea română de cânt și musică din Lugoș a dat la 25 nov. st. n. o serată musicală cu danș. Cu asta ocaziune s’a executat următoarea programă: Czegka: „Ochii mei”, cor bărbătesc; Ecker: „Apropierea primăverii”, cor micst; Reinecke: „Novelle aus die Hallig”, cor micst; Berlioz: „Concert Nr. 9” pentru violină și piano, executat de dnii Iosif și Otto Czegka; Lecoque: „Lección de cântare” din „Micul Duce”, cor de dame; G. Ventura: „Hora Sinaiei”, cor bărbătesc. Corul și de asta-dată a cântat escelent, mai mare efect a făcut însă „Hora Sinaiei”. După producțiune urmă danș. Dintre damele presente ni se notară următoarele nume: dnele Ecaterina Stolojan n. Pannaiot, Radulescu, Hațeg, Nedelcu, Cosgarié, Cornelia Bredicean, Popovici, Nicolita, Peștean, Iorga, Baldi, Popet și doșorele Elena Radulescu, Catinca Peștean, Nina Condali, Iulia Cosgarié, Ana și Aurelia Cobilas, Dora Nedelcu, Dobrei, Sofia Nicolita, Sofia Rarescu, Curescu, Pervu, surorile Barbu, Tuculie, surorile Andrei.

Reuniunea română de musică din Recița a arangiat sâmbetă la 10/22 novembre, sub președința dlui Alesandru Crenian, o serată musicală. Cu această ocaziune corul vocal sub conducerea învățătorului Ion Simu a executat următorul program: 1. „Salutarea pa-

triei”, cor bărbătesc de Kárrász; 2. Cântecul tricolorului”, cor micst de Porumbescu; 3. „Unde sunt eroii”, cor bărbătesc de Porumbescu; 4. „Hora Sinaiei”, cor bărbătesc; 5. „Peste hotare”, cor micst de Krecmer, musica de I. Bunescu; 6. „Cântecul haiducului” de Stefanescu, solo de S. — După producțiune urmă danșul, care țină până dimineța la patru ore.

Societatea „Armonia” din Cernăuți, pentru cultivarea și respândirea muzicii naționale în Bucovina, editând cvartetele originale, despre cari vorbirăm în numărul trecut al foii noastre, a ficsat relative la compositorii cari vor conlucra, următoarele puncte: 1. Compozițiunile să fie compuse în prima linie pentru patru voci bărbătesce; nu sunt escluse și compozițiunile pentru cor micst. 2. Cuartetele să aibă un caracter lumesc, se vor primi însă numai escepțional și cuartete cu caracter bisericesc. 3. Pentru censurarea cuartetelor incurse va funcționa un comitet redacțional, care va decide numai despre primirea seu neprimirea lor, fără ca să facă vr’o corectură. 4. Compositorul este obligat a scrie compozițiunea sa corect cu textul trebuincios atât în partiture, cât și pentru vocile separate. 5. Manuscriptele — și anume cu un moto — să se adreseze cătră: Societatea „Armonia” (la mâinile dlui președinte Leon cavalier de Goian) în Cernăuți, Bucovina, alăturând un plic închis — cu același moto — care trebuie să conțină atât numele compositorului, cât și cel al autorului. Pe de altă parte se obligă societatea la următoarele: 1. Fie-care compositor activ primesce dela redacțiune un exemplar dela fie-care broșură, adeca partitura. 2. Compozițiunile se vor remunera din partea redacțiunii . . . afară de va abdice cineva la premiul seu. 3. Remunerarea va fi de cel puțin 1 fl. seu 2.25 franci, pentru o față a unei file din partitură, octav mare. 4. Remunerarea se va elibera 30 de zile după aparițiunea broșurii, în care se va afla una din compozițiunile respectivului compositor. 5. Ori și ce compozițiune neadmisă de cătră redacțiune, va sta la dispoziția autorului. 6. Redacțiunii i se va pute intentă un proces de presă, decă va da cuiva o compozițiune spre declamare în public înainte de publicarea acesteia. 7. Ori-ce alte condițiuni se vor ficsă mai de aprõe privatim între compositorul respectiv și redacțiune.

Reuniune de cânt în Câmpeni. După exemplul bănațenilor, a început și în Ardeal să se formeze coruri vocale din plugari români. Primul cor s’a format la Câmpeni, unde s’a înființat și o „Reuniune de cântări a plugarilor români din Câmpeni”. Statutele acestei Reuniuni au fost aprobate de ministeriu. De membrii ordinari se primesc plugarii, măestrii și oficialii cu purtare bună morală; ca membrii estraordinari pot intra în reuniune toți preoții și cantorii din comună.

Dl Gr. Manolescu, simpaticul artist al Teatrului Național din Bucuresci, a fost primit în audiență de regina, care i-a esprimit mulțămirile sale pentru talentul cu care a interpretat pe „Hamlet” pe scena teatrului român din Bucuresci.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dnii T. Maiorescu și V. Alecsandri au promis, că vor ține doue conferințe literare în Bucuresci, în curintele lunei lui decembrie, în folosul Societății de binefacere „Elisabeta” de a sto mai adaugăm, că dl V. Alecsandri a fost ales vice-președinte al senatului. — *Poetul Eminescu* la tunc semăzându-se din trăsura, ș-a frânt piciorul; și a fost îndată dus în spitalul St. Spiridon, unde me lăun și se ză cu îngrigire și asigură că-l vor face bine în tova și pu-

mâni. — *Dl. Dr. Absolon Todea*, avocat în Câmpeni, a dăruit 111 cărți școlare elevilor din școala din Câmpeni. — *Dl. George Vessa* în sâmbăta trecută a fost promovat de către universitatea din Budapesta la gradul de doctor în medicină. — *Dl. Franchetti*, simpaticul impresario al trupei italiene din București, atacat de un fel de apoplexie la Iași, se află mai bine și se speră o grabnică restabilire a sănătății sale. — *Dl. Iuliu Novac*, fost pretor în comitatul Caraș-Severin, a făcut censură de avocat și s-a deschis cancelăria în Bozovici. — *Dl. A. D. Xenopol*, profesor de istoria Românilor la universitatea din Iași, va ține afară de cursul său de istorie, un curs public asupra vechilor așezăminte ale poporului român; dsa va începe prin un studiu asupra boerilor, vorbind întîiu despre originea nobleței în genere și în deosebi la poporul român. — *Principesa Sturza*, soția repositului Domn al Moldovei Mihail Sturza, a donat comunei Iași suma de 10,000 franci, pentru a fi împărțită săracilor din acel oraș.

Hymen. *Dl. Aureliu Popovici*, teolog absolvent al diecesei oradane, la 20 nov. s'a logodit cu dșora Cornelia Papdan, fiica dlui Antoniu Papdan, paroc în Boghiș, comitatul Sătmar.

Esposițiunea din Sibiu a obiectelor adunate pentru loteria ce va arangia Reuniunea femeilor române de acolo, s'a deschis și este cercetată de lume multă. Damele din comitet, dimpreună cu dna presidentă Maria Cosma, în a cărei saloane se află și esposițiunea, primesc publicul cu cea mai mare afabilitate și dau într'un mod foarte drăgălaș explicațiunile necesare. Intre toate obiectele, mai mare efect produc lucrurile de mână ale țerancelor noastre. Și dintre străini viziteză mulți esposițiunea, care în adevăr e foarte interesantă.

Sesonul în București a început. Joi s'era, scrie cronicarul „Românului”, s'a aușit pentru prima oră viorile la dl Grigore Sutz, care dedea o serată de adio. Casa dlui Sutz, care pare a fi făcută într'adins pentru recepțiuni, va rămâne închisă erna acesta. Dna Sutz fiind bolnavă, i s'a ordonat o climă mai dulce; va petrece la Nizza tot carnavalul. Serata a început cu conversație și musică și s'a terminat ca în totdeauna cu danț. Ziua mare a apucat pe invitați la cotilion. Teatrul italian și cel român s'nt singurele distracții acum. La operă spectacolul e mai în toate serile variat. Cu toate aceste lumea nu pr' se grăbesce să m'ergă la teatru. Teatrul Național pare a ține c'orda p'ncum. După teatru lumea al'asă dă n'avală la Capșa. Legațiunea Rusiei va da de erna mai multe serate; casa legațiunii Rusiei e una din cele mai frumoase mobilate. Carnavalul nu pr' se ar'ată vesel. Doue bune nuvele pentru petrecerile de erna: dna Valentina Bibescu se întor'ce din străinătate și va începe serbările chiar în decembre; dna comitesa Tornielli va inaugura splendidul salon al legațiunii italiene în luna lui ianuarie. După mobilarea casei și mărimea saloanelor, serbările promit a fi strălucite și foarte plăcute, stăpânii casei fiind cunoscuți prin amabilitatea lor.

„Revoluțiunea lui Horia”, studiul istoric al dlui Nicolae Densușian, a fost oprit la Predeal d'a intră în Ardeal. În urma acestei m'șuri, autorul a adresat dlui ministru-președinte Coloman Tisza în Budapesta o scrisore, prin care își exprimă credința, că oprirea acestei cărți la fructărie este un act cu totul arbitrar din partea funcționarilor dela Predeal, de ore-ce — țice dl Densușian — „în cazul acesta p'ote ar fi mai logic, domnule ministru, de a închide cu totul pentru exploratorii altor naționalități arhivele Ungariei și ale Transilvaniei, și a nu ne aduce în acea falsă pozițiune, să ne sacrificăm anii și averea prin arhivele d'acolo, ca în urmă tot același guvern să ne nimic'escă munca, să ne

secuestreze documentele colectate în propriile sale arhive”. Ar'etând apoi că oprirea op'erelor istorice nu numai că nu e justă, dar este un trist precedent pentru viitor, speră că ministrul va face să se suspendeze ac'osta lovitură în contra publicațiunilor istorice ale autorilor și editorilor români.

Societate literară în Craiova. Clubul profesoral din Craiova a decis, în adunarea sa dela 12/24 novembre a. c., a se inființa în Craiova un Ateneu s'eu Societate literară și științifică, care să contribuie, prin conferințe publice, pe cât se va put' la întinderea culturii. Spre acest scop, țice „Carpații”, s'a și însărcinat o comisiune pentru a elaboră statutele acestei societăți, compusă din următoarele persoane: dnii I. Bombăcilă, G. I. Bușilă, G. T. Buzoian, Al. Gogu, I. Păsărean, dr. Roscovschi și M. Strajan. Ac'osta comisiune și-a început lucrarea. Una din cele mai intime tendințe a acestei comisiune este de a atrage, în marginile posibilului, în s'nul acestei societăți, pe toate persoanele ce ar îmbrățișă o atare idee.

Domeniul cor'onei române. Aflăm că regele României, împins de sentimentele cele mai înalte, a început deja a proiectă amelorațiuni pe proprietățile domeniului Cor'onei. Cea dint'eu care se presintă naturalmente la ochi este biserica și școala. În acest scop, dl Ion Calender, administratorul domeniului Cor'onei, a și început să viziteze diferite moșii, pentru a ved' prin el ănsuși trebuințele, mai cu s'emă ale școlei și ale bisericei: cărți, vestmintele sacerdotale, haine de băeți săraci din comune, etc. nimic nu va lipsi și în cur'end se vor acorda.

Românii din Macedonia au să lupte mult cu tendințele de desnaționalizare ale grecilor și bulgarilor. Grecii, și mai în urmă bulgarii, aușind că România se intereseză de s'orțea fraților din imperiul turcesc, au constituit o mulțime de societăți, cu deosebire cei dint'ei, cu scopul de a desnaționalisă pe românii din Turcia și a-i atrage prin școlile lor la naționalitatea lor. Grecii au inființat o societate mare la Atena și o mulțime de sucursuale în orașele din Turcia; au inființat școli normale de ambele secse cu internate, cari s'nt pline de bursieri și bursiere; au întemeiat pe la toate comunele românesce școli de ambele secse, ăr în comunele mai mari au făcut gimnasiu grecesci. Toate s'nt pline de copii și copile române. Bitolia este considerată ca și capitala Românilor din totă Macedonia și totă Turcia, căci este un oraș apr'ope curat românesc. Aici grecii și bulgarii s-au pus totă activitatea lor, spre a desnaționalisă pe români. Au inființat școli primare și licee de ambele secse, av'nd și internate cu bursieri și bursiere, (copii de români, căci în Bitolia nu esistă nici o familie grec'escă, afară de familia consulului grecesc). Asemene au inființat și seminare cu internate, unde să instru'escă pe fiul Românelui și mai în urmă să-l trimită ca popă grecesc la satul său natal românesc. Școalele române din orașul românesc n'au un edificiu al lor propriu, profesorii nu s-au făcut studiile la școlă română, cum pot dar progressă școalele române?! În totă Macedonia nu se găsește nici o școlă secundară română de fete.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a mai primit obiecte pentru tombola ce va arangia, dela damele și dela domnii: Dna Polixena Ilasieviciu 1 șorț negru brodat; dl Ioan Dan preot gr. or. colectante: una mesuță de fumat; dna Maria Penciu una corfiță pentru lucru de mână, 1 țuitor de ștergere; dna Anastasia Moldovan colectantă: una pânzătură cu 6 ser-vete pentru cafea; dra Eugenia Grădinar una periniță pentru ace; dra Virgilia Lazar una periniță pentru ace; Fl'orea Stanca 1 ștergar; Mariuța Popoviciu 1 ștergar, țesetură proprie; Marina Vraciu una cătrintă

tesetură proprie; Evuța Savu, 1 fund de perină; Saveta Savu 1 ștergar; Ana Radu I. Petruț 1 ștergar de culme; Sofia Radu 1 ștergar; Maria Savu 1 ștergar; Ana Radu lui Crăciun 1 fund de perină; Raveca Radu lui Todică 1 ștergar; Susana Radu 1 vas de fragi; Raveca Radu lui Crăciun 1 fund de perină; Marina Nicula lui Dănilă 1 ștergar de culme; Ana Radu lui Nicolae 1 ștergar; Salvina Safta măr. Niță 1 ștergar; Solomia lui Petru 1 ștergar; Brândușa Savu lui Ioan 1 ștergar.

Sciri scurte. *Reuniunea română de lectură din Timișoara* publică un concurs la 3 stipendii de câte 10 fl. pentru cei mai vrednici trei învățăcei de meserii din Timișoara. — *Societatea de binefacere „Elisabeta“* din București va da la 5/17 decembrie un mare bal in sala Teatrului Național. — *Societatea academică „Junimea“* din Cernăuți a serbat vineri in 5 decembrie st. n. aniversarea înființării sale, in sala societății „Armonia“, sub presiul d-lui A. de Onciul, funcționând cu secretar dl E. Popovici. — *Școala centrală de fete din Iași* la 25 nov. st. v. va serba aniversarea a 50-a dela înființarea sa; cu asta ocaziune, intre altele, se vor declamă și doue poesii, una de Vas. Alecsandri, alta de Bojintinian.

Necrológe. *George Ribariu*, oficiant de telegrafie in Budapesta, a incetat din viață in septemăna trecută in etate de 39 ani. — *Dimitrie Popovici*, paroc gr. or. in Homorogul-român, in Biharia, a repausat la 30 nov., in etate de 82 ani.

M o d a.

Ventul de decembrie suflă furios . . . fulgii de nea cad pe strade. pe promenadele cu arbori pleșuvi . . . erna a venit cu totă furia și a adus aceea, ce atatea dame, atatea cuconițe așteptau de mult . . . a adus moda nouă . . . moda de erna. In fereștrile magazinelor de modă sunt espuse stofele cele mai moderne pentru sezonul acesta, stofe pentru toilette de stradă, serate și printre aceste ici și colea stofe ușore, suptiri . . . stofe de bal, acărur frumșeță și varietate in colori atrage ochii damicelelor tinere, cari se bucură așa neșpus de sosirea carnevalului și de petrecerile ce densul pôte să ofere.

Nuanțe noue pentru sezon sunt Myrte, Reseda și un roșu deschis numit Porfir. O toileta gătită din stofă de Myrte decorată cu roșu deschis este nu numai una dintre cele mai frumșe, dar totodată și mai modernă. Un modist engles pregătesce pentru o atare toileta mănusi in colorea Myrte și brodate pe deasupra cu roșu deschis. Pentru toilette de stradă este colorea castanie brună și „café au lait“ cea mai modernă. Și cea brună roșetică, sură arginție și Marine se pörtă tare și acolo unde o toileta e compusă din doue specii de stofe aflăm Oliv cu colore aurie, cafenea cu galbén ca paele, brună roșetică cu creme. Colorile de mai sus se decorează și cu dantele late, acărur mustre in relief de și sunt fôrte mari, dar totuși stau fôrte bine.

Stofele cele noue sunt punctate și cu trăsuri, cari tôte pentru rochiile trebuiesc lucrate in mod orisontal. In societăți se pörtă fôrte tare catifeua de Lyon decorată cu Ottoman séu la toilette mai simple și cu atlas desinat séu neted. O stofă de tot nouă e „velours éclair“, care e o stofă grea de mêtasă intunecată, pe care sunt desine in formă de zig-zag ceva mai deschise. Stofele cele mai noue pentru mantele sunt grele, și desinate cu mustre in relief de catifea séu peluche,

apoi decorate cu mărgele, panglice de moar și atlas. Dintre desine cele mai des vëdute sunt frunțele de palmi, fructe și scoice, trăsuri de catifea séu velours, verticale ori orisontale.

Cuconițele tinere vor purtă tare in asta erna jachete de catifea decorate cu brodărie aurie. In Paris se introduc in modă și jachete de piele, cari capëtă ca ornament un guler mic militaresc și manjete de castor naturel și se scrie că atari jachete sunt fôrte elegante și frumșe. Multe mantele nu se inchid in front, ci de o parte.

Fôrte originale sunt pëlëriile cele noue acărur căpëini sunt fôrte innalte, penele însă inguste și drepte și se decorează cu catifea, stofe de mêtase colorate, mai mult însă cu panglice de atlas. Penele încă se pörtă, tare moderne sunt aripile și capurile de paseri, mai noue sunt penele de struț punctate. Florile vor decora fôrte puțin, ca cocarde pentru pëlërii sunt o mulțime de obiecte fantastice, așa done păserele mici scutindu-se sub o pênă mare, un colibru in froniul pëlërii mănând un insect și alte multe de acestea. Și pëlëriile modei englese sunt partea cea mare originală, fașonurile aici sunt in tôte formele din filț in flanel séu fries. Se vor pörtă fôrte căciulele albe séu colorate din fries, care este un fel de blană imitată și fôrte bine reușită.

Toiletele de stradă, după moda englesă câștigă un teren tot mai mare. La aceste rochia e compusă din indoituri (Falten), cari înderpt sunt mai late decât înainte, tunica e de tot scurță și rotundă. Și rochiile netede decorate cu panglice de catifea acărur trupuri ascuțite amintesc seculii trecuți, sunt fôrte moderne. Tôte modelele mai noue au tunică fôrte mică, ba la unele acesta lipsesce cu totul.

Pe lângă brodărie mărgele și aur, penele și dantele se mai intrebunțeză cu garitură ia toilette de societăți și blana, mai ales la catifea și la alte stofe grele.

Trebuie să mai observ, că turnirele, acele „enfants terribiles“ ale modei, ieu din și in și dimensiuni tot mai mari și prin aceste se desfigură chiar și toileta cea mai elegantă. E drept, că un turnir mic ajută mult la eleganța unei toilette, însă ce e pré mare, e urit.

Valeria.

Călindarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sër-bătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminea	26	după	Rusale. Evang. 10 dela Luca, v. 1, a inv. 4		
Duminea	25	7	Mart. Ecaterina	7 35	4 8
Luni	26	8	Păr. Alipiu	7 36	4 8
Mărți	27	9	Mart. Iacob Persul	7 37	4 7
Mercuri	28	10	Cuv. Stefan cel nou	7 38	4 7
Joi	29	11	Mart. Paramon	7 39	4 7
Vineri	30	12	Apost. Andreiu	7 40	4 8
Sămbetă	31	13	Prof. Naum	7 40	4 8

A apărut tocmai acum

edițiunea a doua

din

Călindarul lui Păcala pe 1885

cu multe glume și ilustrațiuni.

Prețul 40 cr.

A se adresă la administrația „Familiei“.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.